

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

Кафедра музично-інструментальної підготовки

ГОРОЖАНКІНА О. Ю.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН З ФАХУ: ГРА НА
МУЗИЧНИХ ІНСТРУМЕНТАХ (ФОРТЕПІАНО)»**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
зі спеціальності 025 Музичне мистецтво**

Одеса - 2024

*Рекомендовано до друку рішенням ученої ради Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д.
Ушинського» (протокол № 15 від 25 квітня 2024 року)*

Рецензенти:

Шевченко Т. І. кандидат педагогічних наук, професор, Заслужений діяч мистецтв України, завідувачка кафедри спеціального фортепіано Одеської державної музичної академії імені А.В. Нежданової.

Демидова М. Г. кандидат педагогічних наук доцент, завідувачка кафедри музично-інструментальної підготовки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Горожанкіна О. Ю. Методичні рекомендації до практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика викладання дисциплін з фаху: гра на музичних інструментах (фортепіано)» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 Музичне мистецтво: Одеса, Університет Ушинського, 2024. 34 с.

Методичні рекомендації до практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Методика викладання дисциплін з фаху: гра на музичних інструментах (фортепіано)» укладені відповідно до освітньо-професійної програми 025 Музичне мистецтво для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня. Методичні рекомендації містять загальну інформацію про навчальну дисципліну, тематику лекційного курсу, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, питання для заліку, рекомендовану літературу.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	3
РОЗДІЛ 1. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
1.1. Опис навчальної дисципліни	7
1.2. Критерії оцінювання за різними видами роботи	8
РОЗДІЛ 2. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ	14
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	17
3.1. Теми практичних занять	17
3.2. Розробки практичних занять	18
РОЗДІЛ 4. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ	28
4.1. Зміст та оформлення індивідуального навчально-дослідного завдання	28
РОЗДІЛ 5. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ	30
5.1. Питання до заліку	30
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	32

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Актуалізація питань щодо підвищення якості освіти в процесі підготовки вчителів нової формації є ключовим аспектом у процесі модернізації України та її інтеграції до вимог, що висувуються європейським освітнім середовищем. Виклики сучасного суспільства актуалізують потребу підготовки вчителя нової формації, здатного до творчого пошуку, фахівця, здатного залучити школярів до музичного мистецтва, яке, як відомо, піднімає на більш високий рівень культуру людських почуттів, пробуджує художньо-естетичні здібності та творчу активність особистості, здійснює специфічний вплив на глибинні процеси внутрішнього світу людини. Навчальна дисципліна «Методика викладання дисциплін з фаху: гра на музичних інструментах (фортепіано)» є важливим компонентом циклу професійної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Програмою курсу передбачено підготовку студентів до професійно-педагогічної діяльності в мистецьких закладах освіти, опанування знаннями щодо етапів розвитку фортепіанної педагогіки, методики викладання гри на музичному інструменті (фортепіано), головних принципів роботи над музичним твором, способів розвитку музично-виконавських здібностей учня, вивчення методів подолання виконавських труднощів, здійснення виконавсько-педагогічного аналізу творів педагогічного репертуару учнів мистецьких шкіл. Силабус навчальної дисципліни «Методика викладання дисциплін з фаху: гра на музичних інструментах (фортепіано)» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти.

Метою навчальної дисципліни є теоретико-методична підготовка фахівців до практичної роботи з викладання гри на фортепіано в закладах мистецької початкової спеціалізованої освіти, опанування ними методичних основ навчання гри на музичному інструменті, формування професійної компетентності вчителя, спроможного розв'язувати актуальні проблеми художньо-естетичного виховання молоді. Зміст курсу втілює основні задачі щодо розвитку виконавсько-педагогічних навичок студента в контексті зарубіжного та українського досвіду в галузі методики викладання гри на музичному інструменті.

Очікувані програмні результати навчання.

ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.

ПРН 8. Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

ПРН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.

ПРН 14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті / вокалу / диригування / теорії, історії музики / композиції.

ПРН 18. Демонструвати виконавську культуру, змістовність художньо-аналітичного опрацювання творів музичного мистецтва у історичному художньо-стильовому контексті.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Здобувач вищої освіти знає:

- різні методики викладання гри на музичному інструменті в контексті зарубіжного та українського досвіду;
- побудову процесу створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій;
- термінологію та понятійно-категоріальний апарат музичного мистецтва;
- методи і прийоми викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей;
- характерні стильові та жанрові особливості музичних творів різних епох.

Здобувач вищої освіти вміє:

- використовувати фахові знання та впроваджувати сучасні методики викладання гри на музичному інструменті відповідно до вікових та індивідуальних особливостей здобувача;
- здійснювати художньо-педагогічний і музично-виконавського аналіз фортепіанних творів з метою визначення їх жанрово-стильових та образно-емоційних властивостей при створенні педагогічної інтерпретації;
- оперувати термінологію та понятійно-категоріальним апаратом музичного мистецтва;
- володіти методами і прийоми викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей;
- демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретацій.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності:**

Загальні компетентності (ЗК) :

ЗК 1. Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 13. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК) :

СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.

СК 9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.

СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.

СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.

СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.

СК 17. Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.

ОПАНОВУЮЧИ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗДОБУВАЧ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ:

– сумлінно, вчасно й самостійно (крім випадків, які передбачають групову роботу) виконувати навчальні завдання, завдання проміжного та підсумкового контролю;

– бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;

– ефективно використовувати час на навчальних заняттях для досягнення навчальних цілей, не марнуючи його на зайві речі;

– сумлінно виконувати завдання з самостійної роботи, користуватися інформацією з надійно перевірених джерел, опрацьовувати запропоновані та додаткові літературні джерела та Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ 1. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Змістових модулів – 2	Освітньо-професійні програми: Середня освіта (Музичне мистецтво)	Мова навчання: українська	
Індивідуальне навчально-творче завдання: складання діагностико-прогностичних карток		Рік навчання : 2-й (4 семестр), 3-й (5 семестр)	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 025 Музичне мистецтво	Семестр:	
Загальна кількість годин – 120		4, 5	
Тижневих годин для денної форми навчання:		Лекції	
аудиторних – 2,5		20 год.	
самостійної роботи студента – 5		Практичні:	
	Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)	40 год.	
		Самостійна робота:	
		40 год.	
		Індивідуальні завдання:	

		20 год.	
		Вид контролю: залік	

1.2. Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні заняття	0	Пасивне ставлення до практичного заняття.
	1	Здобувачі вищої освіти намагаються поєднати теоретичні положення вивчаємого матеріалу з практикою, однак це має репродуктивний характер.
	2	Здобувачі вищої освіти демонструють творчу й виконавську активність та ініціативність в процесі виконання практичного заняття.
Індивідуальне навчально-творче завдання	0	Завдання не виконано.
	1	Здобувачі не вміють користуватися діагностичним інструментарієм, не усвідомлюють значущості прогностичних умінь в професійній діяльності вчителя, слабо володіють операціями порівняння, аналізу, прогнозування, інтерпретації даних та контролю на основі аналізу результатів діагностики з визначення рівня розвитку музично-виконавських здібностей учнів.
	2	Здобувачі вищої освіти демонструють поверховість у процесі добору матеріалу щодо діагностичних процедур, не завжди здатні самостійно добирати діагностичний матеріал, прогностична діяльність усвідомлюється ними частково, спостерігається невміння пов'язати теоретичні положення з практикою.
	3	Здобувачі вищої освіти впевнено користуються діагностичним інструментарієм, володіють операціями

		порівняння, аналізу, прогнозування, інтерпретації даних та контролю на основі аналізу результатів діагностики, підходять до виконання завдань із розумінням основних положень навчального матеріалу, проте спостерігається їх недостатня глибина і осмисленість.
	4	Здобувачі в повній мірі вміють користуватися діагностичним інструментарієм, дотримуючись необхідних критеріїв в процесі діагностичних процедур, демонструють прогностичні уміння щодо розроблення індивідуально-корекційної траєкторії музично-виконавського розвитку учня; здатні самостійно добирати діагностичний матеріал, оформлювати результати спостережень та опитувань, виявляти недоліки у рівнях сформованості музично-виконавських здібностей учнів та визначати засоби щодо їх подолання.
Самостійна робота	0	Здобувачі вищої освіти пасивно ставляться до самостійної роботи, відсутні уміння і навички в роботі з інформаційними джерелами.
	1	Здобувачі знають окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляють здатність елементарно висловлювати думку; частину завдань виконують самостійно, хоча деякі з них мають окремі помилки; здатні самостійно користуватися необхідними навчально-методичними матеріалами.
	2	Здобувачі вищої освіти демонструють активність у процесі самостійної роботи, з інтересом ставляться до роботи з інформаційними джерелами, проте у виконанні незначної частини завдань спостерігається недостатня глибина і осмисленість.
	3	Здобувачі вищої освіти демонструють здатність самостійно і творчо вирішувати поставлені завдання;

		оцінюються за наявності конкретного представленого результату виконаної роботи.
--	--	---

Критерії оцінювання підсумкового контролю (заліку)

Для навчальної дисципліни «Методика викладання дисциплін з фаху: гра на музичних інструментах (фортепіано)» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку, студент отримує під час участі у практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, виявляє творчий підхід до вирішення індивідуальних науково-дослідних завдань, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Має ґрунтовні знання про: різні методики викладання гри на музичному інструменті в контексті зарубіжного та українського досвіду; побудову процесу створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій; термінологію та понятійно-категоріальний апарат музичного мистецтва; методи і прийоми викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей; характерні стильові та жанрові особливості музичних творів різних епох. На високому рівні вміє: використовувати фахові знання та впроваджувати сучасні методики викладання гри на музичному інструменті відповідно до вікових та індивідуальних особливостей здобувача; здійснювати художньо-педагогічний і музично-виконавського аналіз фортепіанних творів з метою визначення їх жанрово-стильових та образно-емоційних властивостей при створенні педагогічної інтерпретації; оперувати термінологію та понятійно-

	<p>категоріальним апаратом музичного мистецтва; володіти методами і прийоми викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей; демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретацій.</p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p>Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє начальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Здобувач вищої освіти має знання про: різні методики викладання гри на музичному інструменті в контексті зарубіжного та українського досвіду; побудову процесу створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій; термінологію та понятійно-категоріальний апарат музичного мистецтва; методи і прийоми викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей; характерні стильові та жанрові особливості музичних творів різних епох. Однак при розв'язанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, у відповідях допускаються окремі незначні помилки та неточності. На достатньому рівні вміє: використовувати фахові знання та впроваджувати сучасні методики викладання гри на музичному інструменті відповідно до вікових та індивідуальних особливостей здобувача; здійснювати художньо-педагогічний і музично-виконавського аналіз фортепіанних творів з метою визначення їх жанрово-стильових та образно-емоційних властивостей при створенні педагогічної інтерпретації; оперувати термінологію та понятійно-категоріальним апаратом музичного мистецтва; володіти методами і прийоми викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей; демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретацій. Обізнаний з сучасними методиками викладання фортепіано, музичного мистецтва, однак не завжди використовує в своїй роботі передовий педагогічний досвід організації музично-освітнього процесу в мистецьких закладах;</p>

	<p>епізодично проявляється художньо-освітня невпевненість і недостатня аргументованість у виборі способів вирішення художньо-освітніх завдань. У цілому виявляє прагнення до нестандартного вирішення практичних та індивідуальних завдань, однак бракує самостійності, тому потребує незначної допомоги з боку викладача.</p>
<p>Добре (74-81 C)</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє певним обсягом начального матеріалу, здатний його аналізувати, але проявляє при цьому недостатню аргументованість суджень. Має знання про: різні методики викладання гри на музичному інструменті в контексті зарубіжного та українського досвіду; побудову процесу створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій, однак поверхово ознайомлений із сучасними науковими концепціями, та інноваційними художньо-педагогічними технологіями викладання фортепіано в дисциплін музичного мистецтва в закладах початкової мистецької освіти; не завжди виявляє розуміння щодо оперування термінологію та понятійно-категоріальним апаратом музичного мистецтва; володінням методами і прийоми викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей; епізодично демонструє володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретації.</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, проявляє поверховість у судженнях. Має на задовільному рівні знання про: різні методики викладання гри на музичному інструменті в контексті зарубіжного та українського досвіду; побудову процесу створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій; не виявляє розуміння щодо окремої термінології та понятійно-категоріального апарату музичного мистецтва, окрім того здійснення художньо-педагогічного і музично-виконавського аналізу творів музичного мистецтва викликає певні труднощі, що потребує постійних методичних указівок з боку викладача. На задовільному рівні володіє методикою викладання гри на інструменті, не завжди здатний до урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів. Здобувач вищої освіти не вміє використовувати</p>

	<p>фахові знання та впроваджувати сучасні методики викладання гри на музичному інструменті відповідно до вікових та індивідуальних особливостей здобувача; лише за допомогою викладача здатний здійснювати художньо-педагогічний і музично-виконавського аналіз фортепіанних творів з метою визначення їх жанрово-стильових та образно-емоційних властивостей при створенні педагогічної інтерпретації; Загалом здатний оперувати термінологію та понятійно-категоріальним апаратом музичного мистецтва; володіти методами і прийоми викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей, проте не виявляє до цього інтересу в практичній діяльності; не вміє продемонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретації.</p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом фрагментарно, не вміє використовувати його в практичній діяльності. Проявляється слабка обізнаність з різними методиками викладання гри на музичному інструменті в контексті зарубіжного та українського досвіду; побудову процесу створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій; термінологію та понятійно-категоріальний апарат музичного мистецтва; методами і прийомами викладання гри на фортепіано з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, його вікових та індивідуальних особливостей. Виявляє байдужість щодо впровадження сучасних методики викладання гри на музичному інструменті відповідно до вікових та індивідуальних особливостей здобувача; здійснювати художньо-педагогічний і музично-виконавського аналіз фортепіанних творів з метою визначення їх жанрово-стильових та образно-емоційних властивостей при створенні педагогічної інтерпретації; не усвідомлює необхідності оперувати термінологію та понятійно-категоріальним апаратом музичного мистецтва та демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських інтерпретації.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом. Не правильно формулює визначення понять, частково й поверхово пояснює положення, не</p>

	володіє вміннями розв'язувати практичні завдання.
--	---

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Усні опитування, тестування, презентація результатів виконаних практичних завдань, індивідуальні навчально-дослідні завдання, залік. Методи демонстрування результатів навчання: дискусія, доповідь, презентація результатів самостійної роботи.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Залік	Екзамен
90–100	A	зараховано	відмінно
82–89	B	зараховано	добре
74–81	C	зараховано	
64–73	D	зараховано	задовільно
60–63	E	зараховано	
35–59	FX	незараховано	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незараховано	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РОЗДІЛ 2. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

МОДУЛЬ 1. ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД РОЗВИТКУ ФОРТЕПІАННОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ

Змістовий модуль 1. Соціально-історичні передумови розвитку фортеп'яної педагогіки.

Тема 1. Зміст курсу методики (1 година). Мета та завдання курсу. Сутність теорії та методики музичної освіти. Поняття «методика», «метод», «прийом», «уміння», «навички», «виконавська майстерність». Класифікація методів та

принципів навчання. Основні закономірності та принципи музичного навчання й виховання.

Тема 2. Етапи розвитку клавірно-фортепіанної культури (2 години).

Історія виникнення клавірних інструментів. Час появи клавикорда, клавесина, піано-форте, фортепіано. Прізвиська винахідників. Особливості будови і виконавські можливості цих інструментів. Всесвітньовідомі фабрики виготовлення клавірних інструментів. Творча діяльність відомих піаністів-віртуозів. Характеристика європейських клавірних шкіл. Провідні клавірні школи XVI-XVII століть. Виконавські та методичні принципи Ф. Куперена і Ж-Ф. Рамо.

Тема 3. Шляхи розвитку західної фортепіанної педагогіки (3 години).

Характеристика епохи класицизму. Передумови виникнення «блискучого» стилю у виконавстві. Характерні риси механістичного напрямку в фортепіанній педагогіці кінця XVIII - початку XIX ст.). (А. Герц, Ж. Рамо, Ф. Калькбреннер, М. Клементі та ін.). Педагогіка епохи класицизму (лондонська, паризька, віденська фортепіанні школи). Педагогічні погляди М. Клементі (1752-1832), Луї Адама (1758-1848), Л. Бетховена (1770-1827 р.), І. Гуммеля (1778-1837), К. Черні (1791-1857). Новаторська педагогіка композиторів-романтиків Роберта Шумана (1810-1856) Фрідеріка Шопена (1810-1849) Ференца Ліста (1811-1886) Академічний напрямок (Рейнеке Куллак, Ріман, Келер, Гермер). Анатоомо-фізіологічний напрямок (Тетцель, Демпе, Брейтгаупт). Психотехнічний напрямок у фортепіанній педагогіці (ідеї Ф. Бузоні, І. Гофмана та К.А. Мартінсена).

Тема 4. Історія становлення української фортепіанної школи (2 години).

Періодизація розвитку української фахової (фортепіанної) освіти. Вітчизняна школа фортепіанного виконавства та педагогічний досвід її представників (В. Барвінський, Г. Беклемішев, П. Луценко, К. Михайлов, Г. Нейгауз, В. Пухальський, В. Топілін, М. Тутковський, Р. Глієр, В. Стеценко, Б. Яворський та інші). Функції інструментального виконавства: 1) соціальна (просвітницька); 2) аксіологічна (естетична, морально-етична або духовна,

інтелектуальна); 3) педагогічна (виховна, навчальна, розвивальна тощо). Структура сольного інструментального виконавства (виконавська техніка інструменталіста; виконавська інтерпретація). Одеська фортепіанна школа (В. Сапельніков, Д. Климов, Б. Рейнґвальд, М. Старкова, М. Рибіцька).

Тема 5. Засоби музичної виразності (2 години). Текстологічні засоби виразності: жанр, тональність; тип фактури; інтонаційна виразність мелодії; особливості гармонії (тип супроводу і його призначення); своєрідність ритму і метра; форма і формоутворення (прийоми розвитку музичного матеріалу). Виконавські засоби виразності (інтерпретація): динаміка і її залежність від стилю; артикуляційні прийоми; виконавська організація часу (темп, агогіка); фразування як засіб виявлення музичного мислення; темброве забарвлення; педалізація, яка обґрунтовується вимогами стилю, жанру, фактури; аплікатура як допоміжний засіб виразності, що спирається на вимоги стилю і зручності.

Змістовий модуль 2. Теоретичні та методичні основи розвитку музичних здібностей з виховання учня-піаніста.

Тема 6. Музично-виконавські здібності та їх розвиток в процесі фортепіанного навчання (2 години). Характеристика музичних здібностей (музичний слух, ритмічне відчуття, ладове відчуття, музична пам'ять, музикальність (реагування на музичний матеріал, здатність до переживання); емоційність (активність у сприйнятті та відтворенні музичного матеріалу пісень, віршів, вміння визначити характер музики тощо); піаністичні задатки, фізичні можливості рук. Засоби виявлення музичних здібностей: диференціація прийомів та методів виявлення музичних здібностей індивідуальними та груповими формами перевірки; групова перевірка музичних та загальних (фонових) здібностей; підготовка музичного матеріалу для перевірки здібностей.

Тема 7. Психологічні передумови музично-виконавської діяльності. Роль психофізіологічних процесів у розвитку виконавської майстерності учня-піаніста (2 години). Загальна психологічна характеристика діяльності

музиканта-виконавця. Сутність музичного сприйняття. Роль музичного мислення, уваги, пам'яті, уваги, волі в оволодінні виконавською майстерністю учня-піаніста.

Тема 8. Музичний слух та шляхи його розвитку в процесі навчання гри на фортепіано (2 години). Музичний слух (абсолютний, відносний, мелодичний, гармонічний, ладовий, внутрішній, тембровий, динамічний; внутрішній слух (музично-слухові уявлення); архітектонічний слух (почуття форми). Взаємозв'язок художньо-акустичних вимог слуху і механічних дій. Засоби розвитку музичного слуху в учнів різних вікових категорій на уроках фортепіано. Особливості розвитку слуху піаніста. Методи роботи над звуковисотним та поліфонічним слухом. Методи розвитку мелодійного та гармонійного слуху. Методи розвитку тембро-динамічного та внутрішнього слуху.

Тема 9. Музичний ритм як емоційно-виразна, образно-сміслова категорія (2 години). Музичний ритм (відчуття рівномірності руху, відтворення різних ритмічних малюнків, усвідомлення та аналіз метро ритму при першому ознайомленні з музичним твором, відчуття одиниці ритмічної пульсації). Шляхи формування ритмічного відчуття в різних методиках викладання фортепіано.

Тема 10. Розвиток музичної пам'яті в процесі навчання гри на фортепіано (2 години). Сутність та види пам'яті (слухова, зорова, моторна, тактильна, емоційна, логічна); структура музичної пам'яті; вікові особливості пам'яті, свідоме та несвідоме запам'ятовування, важливість установки на запам'ятовування. Рухова пам'ять у виконавській техніці.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

3.1. Теми практичних занять

№ з/п	Тема заняття	Кількість годин	
		Денна	

Змістовий модуль 1. Соціально-історичні передумови розвитку фортепіанної педагогіки.			
1	Семінар «Сутність теорії та методики музичної освіти».	4	
2	Круглий стіл «Основні етапи розвитку клавірно-фортепіанної культури».	4	
3	Семінар «Музична педагогіка епохи класицизму (лондонська, паризька, віденська фортепіанні школи)».	4	
4	Круглий стіл «Вітчизняна школа фортепіанного виконавства та педагогічний досвід її представників».	4	
5	Семінар «Музична інтонація як синтез сукупності засобів музичної виразності, її функції»	4	
Змістовий модуль 2. Теоретичні та методичні основи розвитку музичних здібностей з виховання учня-піаніста			
6	Семінар -практикум «Методи діагностики музичних здібностей, які складають структуру музикальності».	4	
7	Круглий стіл «Психологічні особливості сприйняття, збереження та відтворення музичної інформації учнем в процесі навчання гри на фортепіано».	4	
8	Дискусія «Методика роботи над розвитком музичного слуху в учнів фортепіанних класів мистецьких шкіл».	4	
9	Обговорення шляхів формування ритмічного відчуття (на прикладі поглядів авторів різних методик навчання гри на фортепіано).	4	
10	Круглий стіл «Розвиток рухово-моторних (технічних) умінь та навичок в учнів фортепіанних класів».	4	
	Разом	40	

Практичне заняття № 1.

Семінар «Сутність теорії та методики музичної освіти».

Питання для обговорення:

1. Сутність теорії та методики музичної освіти.
2. Поняття «методика», «метод», «прийом». Класифікація методів навчання.
3. Основні закономірності та принципи музичного навчання й виховання.

Практичне завдання:

- 1.** Розкрийте механізми реалізації основних принципів музичного навчання в музично-освітньому процесі.
- 2.** Надайте характеристику принципів музичного навчання, спрямованих на музично-виконавський розвиток учнів.

Завдання для самостійної роботи:

Розробити конспект щодо визначення принципів музичного розвитку учнів провідними українськими дослідниками в галузі мистецької освіти.

Література

1. Масол Л.М. (2013). Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія.
2. Олексюк О.М. (2013). Музична педагогіка : навч. посіб. Київ.
3. Падалка Г.М. (2008). Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ, Освіта України.
4. Ростовський О.Я. (2011). Теорія і методика музичної освіти : навч. – метод. Посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан.
5. Рудницька О.П. (2005). Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан.
6. Черкасов В.Ф. (2014). Теорія і методика музичної освіти : підручник. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка.

Практичне заняття № 2.

Круглий стіл «Основні етапи розвитку клавірно-фортепіанної культури».

Питання для обговорення:

1. Час появи клавикорда, клавесина, піано-форте, фортепіано. Прізвища винахідників.
2. Особливості будови і виконавські можливості цих інструментів.
3. Всесвітньовідомі фабрики виготовлення клавішних інструментів.
4. Особливості творчої діяльності відомих піаністів-віртуозів.

Практичне завдання:

1. Назвіть особливості будови фортепіано та всесвітньовідомі фабрики виготовлення клавішних інструментів.

2. Розкрийте особливості творчої діяльності відомих піаністів-віртуозів.

Завдання для самостійної роботи:

Створити презентацію «Історія виникнення фортепіано».

Література

1. Алексеев А. Д. (2016). Из истории фортепианной педагогики. Киев:Музична Україна.
2. Ревенко Н. Р. (2018). Інструментальне виконавство (Фортепіано) Частина I: навчально-методичний посібник. Миколаїв: «РАЛ-поліграфія». 316 с.
3. Шабалтина, С. М. (2013). Клавесин сквозь века. Заметки исполнителя. Киев: Український пріоритет.
4. Інформаційні ресурси:
Технологія створення ролюю <https://www.youtube.com/watch?v=DMp9r0Rs6NY>
Історія виникнення інструментів. Фортепіано. <https://www.youtube.com/watch?v=2Q1euxR9t14>
Клавікорд, спинет, клавесин. <https://www.youtube.com/watch?v=E6mLdDytwdI>

Практичне заняття № 3.

Семінар «Музична педагогіка епохи класицизму (лондонська, паризька, вiденська фортепіанні школи)».

Питання для обговорення:

1. Характеристика європейських клавiрних шкіл.
2. Провiдні клавiрні школи XVI-XVII столiть.
3. Виконавські та методичні принципи Ф. Куперена и Ж-Ф. Рамо.

Практичне завдання:

1. Схарактеризуйте особливості італійської клавірної школи. Трактат Дж. Дірута «Трансільванець».
2. Розвиток клавірного мистецтва в Німеччині. Трактат Ф.Е. Баха «Досвід про справжнє мистецтво гри на клавірі».

Завдання для самостійної роботи:

Проаналізувати провідні клавірні школи XVI-XVII століть та створити презентацію «Виконавські та методичні принципи Ф. Куперена і Ж-Ф. Рамо».

Література

1. Кашкадамова, Н. Б. (2018). Мистецтво виконання музики на клавішнострунних інструментах (клавікорд, клавесин, фортепіано). Тернопіль: Астон.
5. Ревенко Н. Р. (2018). Інструментальне виконавство (Фортепіано) Частина I: навчально-методичний посібник. Миколаїв: «РАЛ-поліграфія». 316 с.
2. Щербак О.Д. і Лисіна Н.І. (2016). Еволюція клавірного мистецтва XVII – XVIII ст. у творчості французьких клавесиністів. *Науковий часопис Нац. пед. університету імені М. П. Драгоманова*, 9(14), 95–101.

Практичне заняття № 4.

Круглий стіл «Вітчизняна школа фортепіанного виконавства та педагогічний досвід її представників».

Питання для обговорення:

1. Своєрідність формування слов'янської фортепіанної педагогіки на початку XIX ст.: аматорство, опирання на традиції західних шкіл і напрямків, «домашнє», приватне навчання та ін.
2. Формування професійної фортепіанної педагогіки в Україні у другій половині XIX ст.
3. Видатні фортепіанні педагоги першої половини XX ст.

Практичне завдання:

Підготувати доповіді-повідомлення щодо представників вітчизняної школи з фортепіанного виконавства та їхнього педагогічного досвіду (В. Барвінський, Г. Беклемішев, П. Луценко, К. Михайлов, Г. Нейгауз, В. Пухальський, В. Топілін, М. Тутковський, Р. Глієр, В. Стеценко, Б. Яворський).

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати доповідь-презентацію «Видатні викладачі – засновники Київської Харківської, Львівської, Одеської фортепіанних шкіл».

Література

1. Гуральник Н. (2017). Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки: Історико-методологічні та теоретико-технологічні аспекти. Монографія. К. : НПУ.
2. Кашкадамова, Н. Б. (2018). Мистецтво виконання музики на клавішнострунних інструментах (клавикорд, клавесин, фортепіано). Тернопіль: Астон.
3. Шевченко Л. М. (2018). Одеська фортепіанна школа в українському мистецтві ХХ–ХХІ століть. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мист.* вип. 4. с. 340–346.

Практичне заняття № 5.

Семінар «Музична інтонація як синтез сукупності засобів музичної виразності, її функції»

Питання для обговорення:

1. Інтонаційна концепція у фортепіанному виконавстві.
2. Інтонаційно-сміслові зв'язки у системі відношень композитор – виконавець – слухач.

Практичне завдання:

1. На основі опрацьованої наукової літератури схарактеризувати поняття «інтонація» та його особливості у фортепіанному виконавстві.

2. Виокремити головні, найяскравіші інтонації в музичних творах, які опрацьовуються на заняттях із виконавського фаху. Виділити із синкретичної єдності музичної інтонації, що опрацьовується, її головні виражальні засоби (метроритм, звуковисотність, гармонія, лад, тембр, діапазон, динаміка, артикуляція, голосоведення).

Завдання для самостійної роботи:

В обраних творах, які складають основу репертуару мистецьких шкіл, проаналізувати всі засоби музичної виразності; визначити засоби музичної виражальності, які забезпечують характерність музичної інтонації.

Література

1. Лисенко О. (2018). Смыслоутворення у дискурсі виконавського музичномовного процесу. *Мова і культура*. Вип. 17, т. 2. С. 72–82.
2. Петренко М. (2021). Впровадження курсу «Виконавська інтерпретація» у процес підготовки майбутніх магістрів музичного мистецтва. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 35, том 4. С. 280-286.
3. Чжан Цзяохуа (2020). Особливості фортепіанного виконання як інтонаційного явища. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. № 3. С. 255–260.
4. Щолокова О. П., Мозгальова Н. Г., Барановська І. Г. (2019). Інтерпретація музичних творів – методичний аспект. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 3 (128). С. 151–158.

Практичне заняття № 6.

Семінар -практикум «Методи діагностики музичних здібностей, які складають структуру музикальності».

Питання для обговорення:

1. Поняття і природа здібностей.
2. Основні види здібностей людини.
3. Сутність поняття «музичні здібності».

Практичне завдання:

1. Підготувати практичний матеріал для перевірки музичних здібностей дітей.
2. Підготувати матеріал для накопичення слухових вражень, розвитку емоційності та музикальності школярів.

Завдання для самостійної роботи:

Скласти зразок діалогу з учнями різного віку, які вступають на навчання до мистецької школи, з метою перевірки їхніх музичних здібностей.

Література

1. Воробкевич Т. П. (2021). *Методика викладання гри на фортепіано*. Львів : ЛДМА, 144 с.
2. Гризоглазова Т.І. (2018). *«Методика навчання гри на фортепіано»: навч. посіб.* Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 169 с.
3. Ніколаї Г.Ю. (2019). Генеза системи музично-ритмічного виховання Е. Жак-Далькроза та її функціонування в Європі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. № 2.*

Практичне заняття № 7.

Круглий стіл «Психологічні особливості сприйняття, збереження та відтворення музичної інформації учнем в процесі навчання гри на фортепіано».

Питання для обговорення:

1. Сутність музичного сприйняття. Музичне сприйняття і музичний твір.
2. Роль спеціальних музичних здібностей – слуху, пам'яті, мислення, уяви в процесі формування музичного сприймання учнями різного віку.

Практичне завдання:

1. Схарактеризуйте вміння і навички слухання музики, які допомагають проникнути в суть музичного образу.
2. Схарактеризуйте методи активізації музичного сприйняття в учнів різних вікових категорій.

Завдання для самостійної роботи:

Підготувати доповідь-презантацію «Формування художньо-образного мислення учнів-інструменталістів» із наведенням музичних прикладів.

Література

1. Аніщенко Н. В. (2014). Особливості діагностування музичного сприйняття майбутніх вчителів мистецтвознавчих предметів: монографія. – К. : Інститут обдарованої дитини, 186 с.
2. Програмні цикли для дітей у класі фортепіано: Навчально-методичний посібник / упоряд.: Т. Грищенко (2018). Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна. 119 с.
3. Ростовський О. Я. (2007). Педагогіка музичного сприймання : навч - метод. посіб. К. : ІЗМН, 248 с.
4. Ростовський, О. Я. (2011). Словник емоційно-образних визначень музики. У кн. *Теорія і методика музичної освіти*, (сс. 571-580). Тернопіль: Навчальна книга.
5. Рудницкая О. П. (2006). Педагогические проблемы восприятия музыки. *Музыкальное восприятие как предмет комплексного исследования* : сб. ст. /сост. А. Г. Костюк. К. : Музична Україна, С. 70–84.

Практичне заняття № 8.

Дискусія «Методика роботи над розвитком музичного слуху в учнів фортепіанних класів мистецьких шкіл».

Питання для обговорення:

1. Музичний слух та його види (абсолютний, відносний, мелодичний, гармонічний, ладовий, внутрішній, тембровий, динамічний; внутрішній слух (музично-слухові уявлення); архітектонічний слух (почуття форми).

2. Шляхи та методи розвитку музичного слуху в учнів фортепіанних класів мистецьких шкіл.

Практичне завдання:

1. Підготувати практичний матеріал для перевірки музичного слуху учнів, що вступають на навчання до мистецької школи.
2. Підготувати практичний матеріал для розвитку музичного слуху в учнів молодших класів мистецьких шкіл.

Завдання для самостійної роботи:

Продемонструвати на конкретних музичних творах методи роботи над розвитком музичного слуху в учнів молодших класів мистецьких шкіл.

Література

1. Гарбузов Н.А. (2011). Інтонаційний музичний слух та методи його розвитку. Київ: Музична Україна, 120 с.
2. Гребельник С.Г. (2015). Формування і розвиток музичного слуху як музичної здібності. Харків: «Райдуга», 120 с.
3. Левицька І. М. (2018). Розвиток тембрового слуху дітей молодшого шкільного віку в процесі інструментального музикування. *Наукові записки* : Серія : Педагогічні науки. Випуск 170. С. 150-155.
4. Мілка Є., Шевченко М. (2008). Гармонічне сольфеджіо. Київ : Музична Україна, 18 с.
5. Павленко Т. (2008). Сольфеджіо на основі українських народних пісень. Київ, 111 с.
6. Черняк Є.Б., Данченко С.М. (2017). До проблеми формування музично-слухових уявлень в учнів підліткового віку дитячої музичної школи. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: Педагогіка. Вип. 1 (18). С. 96–100.

Практичне заняття № 9.

Обговорення шляхів формування ритмічного відчуття (на прикладі поглядів авторів різних методик навчання гри на фортепіано).

Питання для обговорення:

1. Музичний ритм як емоційно-виразна, образно-змістова категорія.
2. Шляхи формування ритмічного відчуття в різних методиках викладання фортепіано.

Практичне завдання:

1. Підготувати практичний матеріал для перевірки почуття ритму в учнів, що вступають на навчання до мистецької школи.
2. Підготувати практичний матеріал для розвитку ритмічного відчуття в учнів молодших класів мистецьких шкіл.

Завдання для самостійної роботи:

Продемонструвати на конкретних музичних творах методи роботи над розвитком ритмічного відчуття та його дотримання в процесі вивчення музичного твору учнями молодших класів мистецьких шкіл.

Література

1. Ланцюженко З Д. (2016). Музично-ритмічні хвилинки та розспіванки для дітей.Х. : ТОРСІНГ ПЛЮС. 64 с.
2. Левчук Я. (2013). Українські народні дитячі музичні інструменти : гра музикою чи музикування грою. *Музичний керівник*. №1. С. 4–7.
3. Лісовська Т. А. (2010). Розвиток чуття ритму в музичній діяльності дошкільників. *Вісник Черкаського університету*. Вип. 176. С. 86-88.
4. Ніколаї Г. Ю. (2013). Ритміка: Навч. Посібник. Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. 136 с.

Практичне заняття № 10.

Круглий стіл «Розвиток рухово-моторних (технічних) умінь та навичок в учнів фортепіанних класів».

Питання для обговорення:

1. Апарат і рухи піаніста. Призначення кожної частини апарату та їх взаємодії.
2. Рухова пам'ять у виконавській техніці.

Практичне завдання:

1. Розкрийте зміст поняття «фортепіанна техніка» та поясніть, з якою метою в піаністичній практиці застосовують технічні вправи.
2. Схарактеризуйте наукові психологічні дослідження щодо взаємозв'язку формування рухових навичок із особливостями пам'яті.

Завдання для самостійної роботи:

Продемонструвати на конкретних музичних творах методи роботи щодо розвитку музичної пам'яті в учнів мистецьких шкіл.

Література

1. Горожанкіна О.Ю. (2022). Розвиток музичної пам'яті в процесі фортепіанного навчання учнів мистецьких шкіл. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. Вип. 49. Том 1. 290 с. С. 171-179.
2. Горожанкіна О.Ю., Козлова Т.Ю. (2021). Вплив емоційного стану на розвиток музичної пам'яті молодших школярів. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства*. Матеріали і тези VII Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 04-05 листопада 2021 р.). Т.1. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2021 . 102 с. С. 41-45.
3. Кузнецов М.А., Заїка Є.В., Ходикіна Ю.Ю. (2019). Психологія моторної пам'яті: прикладні аспекти. Монографія. Харків: Діса Плюс, 2019. 446 с.
4. Ревенко Н. (2018). Інструментальне виконавство (Фортепіано) Частина I: навчально-методичний посібник. Миколаїв: «РАЛ-поліграфія», 2018. 316 с.

РОЗДІЛ 4. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Тематика

Змістовий модуль 1. Соціально-історичні передумови розвитку фортепіанної педагогіки.

1. Складання хронологічної таблиці «Етапи розвитку клавірно-фортепіанної культури».
2. Складання хронологічної таблиці «Історія становлення Одеської фортепіанної школи».

Змістовий модуль 2. Теоретичні та методичні основи розвитку музичних здібностей з виховання учня-піаніста.

3. Складання діагностико-прогностичних карток з розвитку музичної пам'яті учнів.
4. Складання діагностико-прогностичних карток з розвитку музично-виконавських здібностей учнів-піаністів.

Зміст та оформлення індивідуального навчально-дослідного завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Метою індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) є самостійне вивчення здобувачами частини програмного матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань з навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст індивідуального навчально-дослідного завдання передбачає виконання теоретичної і практичної роботи в межах вивчення дисципліни «Методика викладання дисциплін з фаху: гра на музичних інструментах (фортепіано)», яка виконується на основі набутих здобувачами компетенцій в процесі лекційних та практичних занять.

Виконане належним чином індивідуальне навчально-дослідне завдання максимально оцінюється в 10 балів.

**ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН
ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ,
НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.**

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

**РОЗДІЛ 5. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ НАВЧАЛЬНИХ
ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ**

Питання до заліку

- 1.** Зміст дисципліни «Методика викладання дисциплін з фаху: гри на музичному інструменті»?
- 2.** Дайте визначення поняттям «методика», «метод», «прийом» та назвіть методи навчання?
- 3.** Назвіть основні принципи музичного навчання та виховання.

- 4.** Схарактеризуйте принципи музичного розвитку, сформульовані відомим педагогом Г.М. Ципіним.
- 5.** Музичні інструменти - попередники фортепіано. Коли виникли, особливості їх будови і виконавські можливості.
- 6.** Хто і коли вважається винахідником фортепіано, коли воно набуло свого поширення і завдяки чому?
- 7.** Яка збірна назва клавійно-струнних інструментів?
- 8.** Які інструменти мали значний вплив на клавірне мистецтво?
- 9.** Які музичні інструменти набули поширення в XVI-XVII ст.?
- 10.** Схарактеризуйте особливості іспанської клавірної школи.
- 11.** Особливості італійської клавірної школи. Трактат Дж. Дірута «Трансільванець».
- 12.** Розвиток клавірного мистецтва в Німеччині. Трактат Ф.Е. Баха «Досвід про справжнє мистецтво гри на клавірі».
- 13.** Розвиток клавірного мистецтва у західнослов'янській культурі (Польща, Чехія).
- 14.** Особливості розвитку англійської клавірної школи.
- 15.** Розвиток французької клавірної школи.
- 16.** Творчість Ф. Куперена, його виконавські та методичні принципи.
- 17.** Еволюція клавірного мистецтва в творчості Ж. Ф. Рамо.
- 18.** Що визначило напрямок педагогічної думки на початку розвитку фортепіанного виконавства?
- 19.** Назвіть передумови виникнення «блискучого» стилю у виконавстві.
- 20.** Схарактеризуйте механістичний напрямок в фортепіанній педагогіці.
- 21.** Характерні особливості лондонської фортепіанної школи. Діяльність М. Клементі.

- 22.** Методичні принципи Луї Адама, викладені в «Школи гри на фортепіано».
- 23.** Віденська школа та її представники.
- 24.** Назвіть прізвища видатних піаністів-педагогів епохи класицизму.
В чому полягають їх головні педагогічні досягнення?
- 25.** Педагогічні погляди Л. Бетховена та Й. Гуммеля.
- 26.** Педагогічні погляди К. Черні.
- 27.** Схарактеризуйте основні риси музичного романтизму.
- 28.** Розвиток фортепіанного мистецтва в період романтизму.
- 29.** В чому сутність педагогічних поглядів Р. Шумана на виховання музиканта?
- 30.** Основні засади методичних поглядів Ф. Шопена.
- 31.** Охарактеризуйте педагогічну діяльність Ф. Листа.
- 32.** Педагогічні погляди С. Тальберга і Мошелеса.
- 33.** Основні принципи академічного напрямку в теорії фортепіанного виконавства.
- 34.** Особливості анатоμο-фізіологічного напрямку.
- 35.** Охарактеризуйте погляди представників психотехнічного напрямку (Ф. Бузоні, Й. Гофмана, К. Мартинсена, В.Бардаса).
- 36.** Формування професійної фортепіанної педагогіки в Україні у другій половині XIX ст.
- 37.** Видатні фортепіанні педагоги першої половини XX ст.
- 38.** Схарактеризуйте зміст поняття «музичні здібності».
- 39.** Роль виконавського інтонування у музичному процесі.
- 40.** Дайте визначення поняттю «музично-виконавська герменевтика».
- 41.** Здійсніть герменевтичну інтерпретацію одного із репертуарних творів.
- 42.** Роль тембрально-динамічного і мелодичного слуху у розкритті художнього образу музичного твору.

- 43.** Типові метро-ритмічні помилки учнів.
- 44.** Проблема артикуляції у навчанні гри на музичному інструменті.
- 45.** Художньо-образне мислення учня та методи його розвитку.
- 46.** Методика розвитку музичної пам'яті в процесі роботи учня над музичним твором.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алексеев А. Д. Из истории фортепианной педагогики. Киев: Музична Україна, 2017. 153 с.
2. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів : ЛДМА, 2017. 144 с.
3. Гризоглазова Т.І. «Методика навчання гри на фортепіано»: навч. посіб. Київ: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018. 169 с.
4. Гуральник Н. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки: Історико-методологічні та теоретико-технологічні аспекти. Монографія. К. : НПУ, 2017. 460 с.
5. Савицький Р. Основні засади фортепіанної педагогіки: метод. посібник. Основні засади фортепіанної педагогіки. Тернопіль : Астон, 2016. 68 с.

Допоміжна

1. Горожанкіна О. Ю. Методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи китайських студентів з розвитку фортепіанної техніки з дисципліни «Основний музичний інструмент» для студентів інститутів мистецтв та педагогічних університетів. Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2019. 46 с.

2. Горожанкіна О. Ю. Робота над інструктивними етюдами в класі фортепіано: Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів з опанування навчальною програмою з дисципліни «Основний музичний інструмент». Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2015. 29 с.
3. Грінченко А. М. Робота над класичною сонатною формою : Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів з опанування навчальною програмою з дисципліни «Основний музичний інструмент». Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2013. 22 с.
4. Демидова М. Г., Левицька І. М., Новська О. Р. Основний музичний інструмент : навчальний посібник. Одеса : Університет Ушинського, 2020. 200 с.
5. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах. Тернопіль : СМП «Астон», 2018. 300 с.
6. Кашкадамова Н. Фортеп'янно-виконавське мистецтво України. Історичні нариси. Львів: КІНПАТРИ ЛТД, 2017. 616 с.
7. Линенко А. Ф. Технологія організації самостійної роботи : Методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів з опанування навчальною програмою з спецкурсу: «Основи сучасних педагогічних концепцій». Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2013. 27 с.
8. Ніколаї Г. Генеза системи музично-ритмічного виховання Е. Жак-Далькроза та її функціонування в Європі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. № 2, 2019.
9. Олексюк О.М. Музична педагогіка : навч. посіб. Київ : Київ.ун-т ім. Б. Грінченка, 2019. 248 с.
10. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін). Київ : Освіта України, 2018. 274 с.
11. Сотська Г., Шмельова Т. Словник мистецьких термінів. Херсон: Видавництво «Стар», 2016. 52 с.

12. Шевченко Л. М. Одеська фортепіанна школа в українському мистецтві ХХ–ХХІ століть. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мист.* к., 2018. вип. 4. с. 340–346.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека національної музичної академії України: офіційний сайт.
URL : <https://lib.knmau.com.ua/>
2. Бібліотека Одеської національної музичної академії: офіційний сайт.
URL : <https://odma.edu.ua/biblioteka/>
3. Історія виникнення інструментів. Фортепіано.
<https://www.youtube.com/watch?v=2Q1euxR9t14>
4. Майстер-клас М. Аркад'єва. <https://www.youtube.com/watch?v=sZuCJUahfIg>
5. На заняттях А. Артоболевської. <https://www.youtube.com/watch?v=7v3sZ9slK14>